

Bachmuto gynyba

Vyr. ltn. Emilija Smitriūtė
*Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos
Vadų ir jaunesniųjų štabo karininkų kursas*

TIRIAMASIS DARBAS

Anotacija

„Jei Žemėje egzistuoja pragaras, tai jis yra Bachmute“, – leitenantas Olehas Sapigas [23]. Kadaisė klestėjęs miestas šiandien virtęs griuvėsiais. 224 dienas trukęs kruvinas mūšis pareikalavo 11 000 Ukrainos karių ir 20 000 okupantų gyvybių. Šio mūšio pamokos, parašytos krauju, išliks ilgam.

Straipsnyje analizuojami Bachmuto gynybos urbanizuotoje teritorijoje privalumai ir trūkumai. Tiriamasis darbas parengtas išnagrinėjus atvirusius šaltinius, vaizdo medžiagą ir Ukrainos karininko interviu. Jis sudarytas iš dviejų pagrindinių skyrių: pirmajame aptariamas karo veiksmų teatras, o antrajame nagrinėjama Bachmuto gynyba. Straipsnyje apžvelgiami svarbiausi karo veiksmų teatro aspektai, aprašoma Bachmuto gynybos eiga, pagrindinė ginkluotė ir technika, analizuojamos išmoktos pamokos.

Reikšminiai žodžiai: *Bachmuto mūšis, miesto gynyba, karo teatras, karas Ukrainoje.*

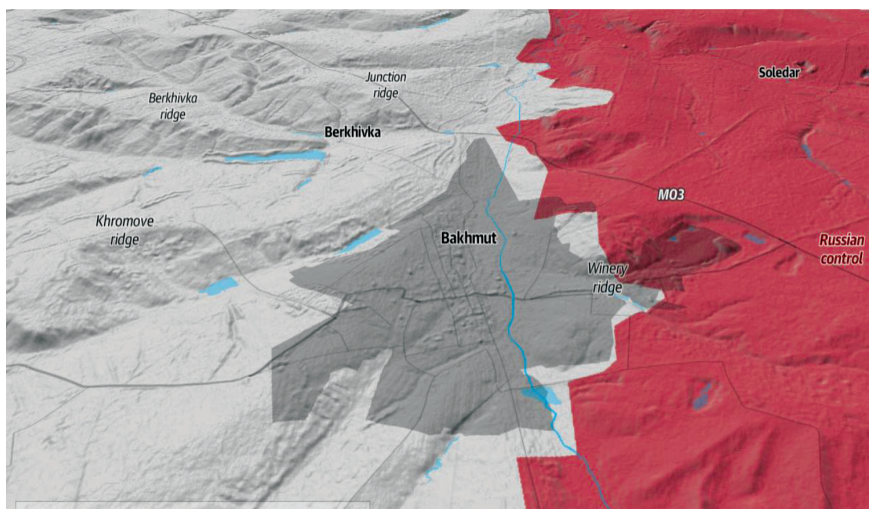
1. Karo veiksmų teatras

Bachmuto mūšis, trukęs nuo 2022 m. liepos 3 d. iki 2023 m. gegužės 20 d., buvo vienas kruviniausių, ilgiausių ir svarbiausių mūšių nuo Rusijos invazijos į Ukrainą pradžios [6]. Norint suprasti šio mūšio eigą ir išmoktas pamokas, būtina jį išanalizuoti remiantis keliais svarbiausiais karo veiksmų teatro aspektais: strategine situacija, vietovės ypatybėmis ir pajėgų balanso kontekstu.

Nagrinėjant Bachmuto strateginę reikšmę, pastebėta, kad šis miestas buvo svarbus labiau iš politinės perspektyvos nei geografiškai. Bachmutas garsėjo druskų ir gipso kasyklomis, jis buvo transporto mazgas, jungęs su įvairiais Donbaso regiono miestais, tačiau Bachmuto praradimas nepadarė kritinio poveikio karo Ukrainoje eigai. 2022 m. gruodį Ukrainos prezidentas Volodymyras Zelenskis, lankydamasis Vašingtone, pabrėžė, kad Bachmutas yra pasiryžimo ir atkaklumo simbolis, ukrainiečių „moralės tvirtovė“ [14]. 2022 m. rugsėjį Rusijai patyrus didelių nuostolių Charkivo srityje ir spalio 1 d. Lymane, Rusijos prezidentui Vladimirui Putinui prireikė pergalės, kuri padėtų išlaikyti politinį stabilumą. Viena iš tų pergalių tapo Bachmuto miesto užėmimas, pavestas „Vagnerio grupės“ vadui Jevgenijui Prigožinui [9]. Ši pergalė prezidentui V. Putinui tapo svarbiu propagandiniu ir politiniu laimėjimu, parodžiusiu, kad Rusija vis dar gali laimėti, nors Bachmuto miestas ir neturėjo didelės reikšmės tolesnei gynybai.

Bachmuto miestas Rytų Ukrainoje, Donecko srityje, buvo itin gera tvirtovė gynybai. Prieš karą mieste gyveno apie 70 000 gyventojų. Bachmute daug gamtinių kliūčių, tokių kaip kalvos ir keteros (žr. 1 pav.), – iš už tokių kliūčių buvo galima lengvai koreguoti ugnį. Miesto vidurys, per kurį tekėjo upė Bachmutka, buvo sunkiai apginama įduba, dažnai apšaudyta artilerijos [19]. Mieste daug siaurų gatvių, kuriomis sunku laviruoti sunkiajai technikai. 130-ojo atskirojo teritorinės gynybos bataliono mechanizuotosios pėstininkų kuopos vadas Borysas Cherkas interviu (žr. 1 priedą) teigė, kad dėl laiko stokos nepavyko gerai pažinti gynybos rajono, o dėl namų kvartalų labirintų kilo rizika papulti į apsuptį. Bachmutas

turėjo požeminę druskų kasyklą, kurioje buvo galima laikyti transportą bei ekipuotę ir kurioje galėjo manevruoti kariai [4]. Vieni iš svarbiausių objektų – tiltai, jungę Rytų ir Vakarų Bachmutą. Ruošdamosi atsitraukti, Ukrainos pajėgos susprogdino tiltus ir užėmė gynybos pozicijas prie upės ir geležinkelio [26], kurie tapo svarbia gynybos linija. Miestas buvo tankiai apgyvendintas, todėl čia buvo puikios sąlygos snajperiams ir ugnies koreguotojams užimti pozicijas aukštuose pastatuose [24]. Ukrainos pajėgos, paversdamos Bachmutą tvirtove, turėjo tinkamas sąlygas gintis ilgą laiką ir padaryti didelės žalos priešui.

1 pav. Bachmutas prieš užėmimą

Šaltinis: How Bakhmut Became a Pivot in the Ukraine War. *The Guardian*, 2023.

URL: <https://www.theguardian.com/world/ng-interactive/2023/aug/10/how-bakhmut-became-a-pivot-in-the-ukraine-war>

Kitas svarbus karo veiksmų teatro kriterijus – karinė galia. Toliau straipsnyje gilinamasi į pagrindinę mūsų eigą keitusius veiksmus – pėstininkų veiksmus ir netiesioginę ugnį. Bachmutu miestą gynė apie 30 000 karių iš 93-iosios ir 30-osios mechanizuotųjų, 58-osios motorizuotosios bei 4-osios tankų brigadų, Specialiųjų

pajėgų ir 112-osios teritorinės gynybos brigados. Ukrainos pajėgoms vadovavo generolas Oleksandras Syrskis. Rusijos pajėgas sudarė apie 80 000 karių iš „Vagnerio grupės“, Achmato bataliono, 76-osios atskirosios motorizuotosios šaulių brigados bei Donecko respublikos bataliono. Šioms pajėgoms vadovavo „Vagnerio grupės“ lyderis Jevgenijus Prigožinas. Analizuojant ukrainiečių ir rusų artilerijos veiksmus, atkreiptas dėmesys, kad ukrainiečiai per dieną atlikdavo 6 000 šūvių, o rusai – apie 50 000 šūvių [20]. Lyginant Ukrainos ir Rusijos pajėgų vienetus, dalyvavusius Bachmuto mūšyje, nustatyta, kad jėgų santykis buvo 1:2,5, o lyginant netiesioginės ugnies naudojimą – 1:8. Pagal istorinius kovinės galios santykius [15], puolant gerai įrengtą miestą jėgų santykis turėtų būti 10:1. Atsižvelgiant į tai, ukrainiečiai privalėjo išlaikyti ginamąsias pozicijas, tačiau dėl rusų taikomos „mėsmaalės“ taktikos ir dažno netiesioginės ugnies naudojimo priešas sugebėjo užimti miestą.

Svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad dauguma Rusijos karių buvo mobilizuoti kaliniai, kuriems buvo pažadėta laisvė po 6 kontrakto mėnesių, o Ukrainos kariai – piliečiai, savo noru atėję ginti šalies. Rusijos karininkų ir karių elgesys tarpusavyje buvo gana brutalus, pavyzdžiui, be įsakymo besitraukiantys kariai buvo laikomi dezertyrais ir sušaudomi [30]. Ukrainos karių tarpusavio santykiai buvo grindžiami disciplina ir pasitikėjimu, o nevykdantieji įsakymų buvo baudžiami pagal Ukrainos įstatymus. Taigi, ukrainiečiai turėjo reikšmingą moralinį pranašumą gindamiesi nuo Rusijos pajėgų, toks moralinis pranašumas leido efektyviau atsilaikyti prieš puolimą.

Taigi, Bachmuto miestas turėjo simbolinę politinę reikšmę, kuri skatino ukrainiečius ginti miestą, padarant rusams didelės žalos. Palankias sąlygas gintis sudarė vietovės ypatybės, o Ukrainos ir Rusijos karių skaičiaus santykis leido išlaikyti gynybos pozicijas ilgą laiką. Vis dėlto dėl rusų „mėsmaalės“ taktikos, dažno netiesioginės ugnies naudojimo ir brutalaus vadovavimo ukrainiečiams teko palikti gynybos pozicijas.

2. Bachmuto gynyba

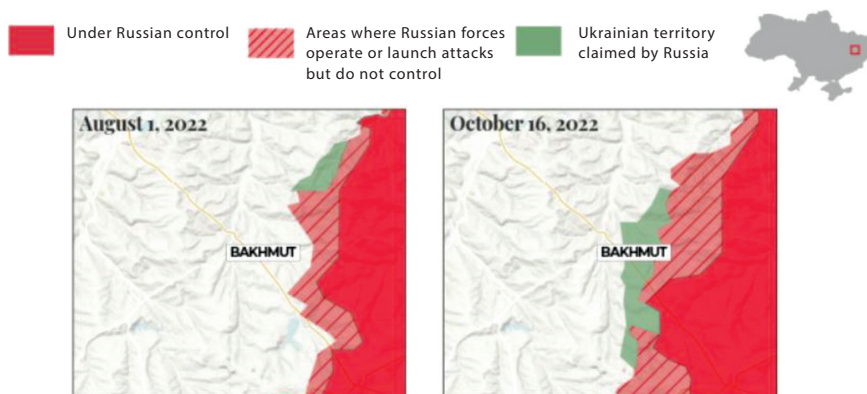
Taktikos sėkmė priklauso nuo įvairių priežasčių: prieš stiprybių ir silpnybių, draugiškųjų pajėgų galimybių ir turimų priemonių, vietovės ypatybių, laiko, resursų ir kt. Šiame straipsnio skyriuje bus analizuojama Bachmuto gynybos eiga, remiantis gynybos ir puolimo principais, taip pat nagrinėjamos išmoktos pamokos remiantis karo veiksmų funkcijomis (angl. *Warfighting Functions*).

2.1. Bachmuto mūšio eiga

Bachmuto mūšiui buvo būdinga gynybos ir puolimo dinamika, didžiulė psichologinė įtampa ir dideli žmonių nuostoliai. Mūšio eigą galima suskirstyti į tris pagrindinius etapus: Rusijos įsiveržimas ir aplinkinių gyvenviečių užėmimas, dalinis Bachmuto apsupimas ir Bachmuto užėmimas.

Per pirmąjį etapą, kuris vyko 2022 m. liepos–gruodžio mėn., Rusijos pajėgos, vadovaudamosi puolimo sutelktumo ir veržlumo principais, siekė bet kokia kaina prasiveržti į Bachmuto centrą. Tuo metu Ukrainos pajėgos taikė gynybos lankstumo principą, manevruodamos ir atsitraukdamos, kad išsaugotų karius ir stabdytų priešų puolimą. Liepos pradžioje rusai užėmė pagrindines aplinkines gyvenvietes ir suintensyvino artilerijos smūgius [12]. Rūgpiūtį „Vagnerio grupės“ samdiniai prasiveržė į rytinius priemiesčius siekdami susprogdinti tiltą per Bachmutką, kad Ukrainos kariai negalėtų organizuoti logistikos (žr. 2 pav.). Lapkričio–gruodžio mėn. mūšiai perėjo į pozicinį karą, o per kasdienius artilerijos smūgius žuvo daug žmonių. Pasak mechanizuotosios pėstininkų kuopos vado Boryso Cherko (žr. 1 priedą), šiuo periodu „Vagnerio grupės“ pajėgos taikė „bangų“ taktiką – jie, susitelkę vienoje vietoje, siūsdavo mažas šturmo grupes atakuoti ukrainiečių pozicijų. Net patirdami didelių nuostolių, rusai pasiekdavo sėkmę, jei Ukrainos kariai supanikuodavo. Atsakydamos Ukrainos pajėgos naudojo bepiločius orlaivius informacijai rinkti. Tai leido jiems greitai reaguoti į smulkius rusų išpuolius miesto pakraščiuose ir

perskirstyti vienetus į kitas mūšio pozicijas, kad pasitiktų priešą [13]. Taigi, pirmajame mūšio etape Ukrainos pajėgos, besigindamos nuo Rusijos karių, išnaudojo lankstumo principą, o rusai naudojo sutelktumo ir veržlumo principus, norėdami prasiveržti pro ukrainiečių pozicijas.

2 pav. Bachmutas 2022 m. rugpjūčio ir spalio mėnesiais

Šaltinis: Bakhmut Battle Rages as Ukraine Claims Advances, Russian Retreat. *Al Jazeera*, 2023.

URL: <https://www.aljazeera.com/news/2023/5/19/bakhmut-battle-rages-as-ukraine-claims-advances-russian-retreat>

Antrasis Bachmuto gynybos etapas apėmė ukrainiečių atsi-
traukimą Bachmutkos upės link ir dalinį miesto apsupimą. Anali-
zuoiant jį, pastebėta, kad Ukrainos pajėgos taikė gynybos gilumos
principą siekdamos išlaikyti manevringumą. Tuo metu Rusijos pa-
jėgų veiksmams, siekiant vietinės persvaros, būdingi ryžtingumo
ir netikėtumo principai. 2023 m. sausio mėn. „Vagner“ grupuotė
pradėjo puolimą šiaurėje ir užėmė Soledaro miestą. Tai leido pra-
dėti spausti ukrainiečių gynybą keliomis kryptimis [8]. Vasario-
kovo mėn. Rusijos pajėgos sustiprino puolimą ir užėmė aplinkines
gyvenvietes, taip pat nuolat apšaudė pagrindinius tiekimo kelius.
Neatlaikę didelio Rusijos karių spaudimo ir kilus logistikos proble-
mų, ukrainiečiai susprogdino pagrindinius tiltus aplink miestą ir
pasitraukė iš rytinių miesto kvartalų į vakarinius prie Bachmutkos

upės. Susitelkusios Ukrainos pajėgos Bachmutkos upę išnaudojo kaip sunkiai įveikiamą kliūtį, ties kuria „Vagnerio“ samdiniai patyrė didžiulių nuostolių [32]. Kovo 26 d. rusams pavyko užimti strategiškai svarbią Azoto gamyklą ir miesto centrą [21]. Tai privertė Ukrainos karius organizuotai atsitraukti, išlaikant nuolatinę sąlytį su priešu. Antrajame kovų etape, ginantis prie Bachmutkos upės, ukrainiečiai siekė išlaikyti gynybos gilumos principą, kuris leido pasiekti veiksmų laisvę ir sumažinti rusų puolimą. Tuo metu Rusijos pajėgos pasitelkė ryžtingumo ir netikėto puolimo principus. Tokie veiksmai pareikalavo didelių žmonių nuostolių.

Trečiasis Bachmuto gynybos etapas, vykęs gegužės mėnesį ir birželio pradžioje, apėmė mobiliąsias kontratakas, kurios rodė, kad Ukrainos pajėgos pasirinko taikyti gynybos agresyvumo principą. Ukrainos ginkluotosios pajėgos pradėjo rengti kontratakas Bachmuto miesto pakraščiuose, siekdamas sustabdyti Rusijos pajėgų puolimą. Ukrainos kariai vykdė atakas mažomis grupėmis, kurios buvo stebimos dronais ir dengiamos netiesiogine ugnimi [17]. Gegužės 9–10 d. 3-ioji atskiroji šturmo brigada sėkmingai kontratakavo prie Berchivkos rezervuaro, priversdama atsitraukti Rusijos 72-ąją atskirąją motorizuotąją šaulių brigadą [5]. Tuo metu išryškėjo nesutarimai tarp Rusijos gynybos ministerijos ir J. Prigožino. „Vagnerio grupės“ lyderis ėmė skųstis dėl nepakankamo kiekio šaudmenų ir apkaltino vadovybę sąmoningai žlugdant operacijas. J. Prigožinas pagrasino atitraukti pajėgas, jei nebus tinkamai aprūpinti [3]. Nors tarp J. Prigožino ir Rusijos vyriausybės tvyrojo įtampa, gegužės 20 d. „Vagnerio grupės“ lyderis paskelbė apie visišką Bachmuto užėmimą ir perdavė miestą Doncko liaudies respublikos ir Rusijos ginkluotųjų pajėgų junginiams (žr. 3 pav.).

3 pav. Bachmuto užėmimas

Šaltinis: Maps Wey Show Ukraine War with Russia. BBC, 2023.

URL: <https://www.bbc.com/pidgin/articles/clynr473159o>

Taigi, Bachmuto mūšis vyko keliais etapais, kurių metu Rusijos pajėgos siekė perimti miesto kontrolę intensyviais puolimais, o ukrainiečiai vykdė vietines kontratakas ir manevringą gynybą. Nors Ukraina stengėsi išlaikyti pozicijas ir sustabdyti rusų veržimąsi, dėl priešų ugnies pranašumo, miesto apsupties ir logistikos sunkumų Bachmutas buvo prarastas.

2.2. Išmoktos pamokos

Per Bachmuto mūšį išmoktos pagrindinės taktikos pamokos, svarbios šiuolaikiniame kare. Šios pamokos rodo, kaip ilgalaikė gynyba gali paveikti karinio konflikto eigą.

Tinkamas vadovavimas ir valdymas sudėtingose situacijose reikalauja lankstumo, decentralizuoto valdymo ir aiškios koordinacijos tarp vienetų. Pasak Boryso Cherko (žr. 1 priedą), gynybos zona buvo padalinta tarp brigadų gatvėmis, tačiau tarpusavyje nebuvo

bendradarbiavimo, todėl vyravo nežinomybės apie draugiškųjų pajėgų statusą ir prieš maneversus. Padėtį sunkino ir ryšio trikdymas [10]. Prieš numatomus puolimus Ukrainos pajėgos iš karto susitarė dėl pagrindinių veiksmų ar signalų – tai leido sumažinti priklausomybę nuo ryšio ir priimti sprendimus vietoje [30]. Tuo metu „Vagnerio grupės“ pajėgos naudojo autonomines šturmo grupes – tai leido jiems greitai įsitvirtinti kvartaluose ir užimti pozicijas [2].

Išanalizavus žvalgybą Bachmuto mūšio metu, galima teigti, kad, vykstant intensyviems mūšiams, reikalinga persidengianti žvalgyba. Jai užtikrinti buvo naudojami dronai, kurie leido išlaikyti priedangas, aptikti aukštos vertės taikinius, koreguoti netiesioginę ugnį [18]. Žinoma, dėl riboto GPS signalo apgyvendintoje vietovėje ir rusų pajėgų elektroninės kovos reikia numatyti alternatyvias žvalgybos priemones (pvz., stebėjimo postai), aprūpinti karius termovizoriais ir naktinio matymo įranga, naudoti kameras arba dronus su optiniu kabeliu.

Nustatyta, kad Ukrainos pajėgos taikė manevro ir ugnies paramos taktiką, padariusią daug nuostolių ir sugriovusią visą miestą. Rusų pajėgos, prieš įžengdamos į miestą, naudojo stiprią netiesioginę ugnį, kuria griovė pastatus ir taip sudarė sąlygas saugiau vykdyti puolimą. „Vagnerio grupė“, įžengusi į miestą, ėmė jį valyti kvartalais ir juose greitai įsitvirtinti [1]. Taigi, galima daryti prielaidą, kad gynybai reikia pradėti ruoštis iš anksto ir būtina išsirengti įtvirtintas pozicijas miesto prieigose, nes netiesioginė ugnis, griaudama pastatus, sukuria kliūčių, neapšaudomų ir nedengiamų ugnies kampų, kurie neleidžia užsiimti pozicijų ir padengti viso ugnies ruožo. Išsirengus pozicijas miesto prieigose, lengviau kontratakuoti ir neleisti priešui užimti miesto, nes kontratakos mieste, kai priešas jau yra įsitvirtinęs, padaro didelių nuostolių.

Be to, „Vagnerio grupė“ taikė „mėsmaalės“ taktiką – ji siuntė 5–7 grupes po 5–6 žmones veržtis pro ukrainiečių pozicijas, o labiau patyrę kovotojai judėdavo naktį, naudodami termovizorius ir naktinio matymo prietaisus. Dėl naktinio matymo prietaisų trūkumo Ukrainos kariams buvo sunku aptikti ir stabdyti priešų judėjimą [30]. Jie naudojo dronus priešui stebėti tiek dieną, tiek naktį

ir kauti tiesiogine bei netiesiogine ugnimi [20]. Rusai, vykdydami veiksmus apgyvendintoje vietovėje, papildavo į ukrainiečių užminuotus pastatus. Ukrainos pajėgos, nepavykus išlaikyti kurio nors miesto kvartalo, prieš atsitraukdamos užminuodavo pastatus, norėdamos sulėtinti ir apsunkinti rusų judėjimą [28].

Ukrainos kariai didelį dėmesį skyrė sužeistųjų gabenimui ir logistiniams keliams. Sužeistieji buvo vežami autobusais, perdarytais į mobiliąsias lignonines, ir visureigiais, skirtais greitai evakuacijai iš fronto [34]. Bachmuto mūšio metu buvo ypač svarbu užtikrinti logistinių kelių saugumą ir nusimatyti daugiau nei du kelius. Du pagrindinius logistinius kelius M03 ir H32 rusai identifikavo kaip ukrainiečių logistinės paramos arterijas ir dažnai atakavo netiesiogine ugnimi [33]. Taigi, mūšio metu būtina numatyti alternatyvias priemones evakuacijai ir papildomus kelius logistiniams procesams vykdyti.

Bachmuto mūšis parodė, kad tiek gynybos, tiek puolimo efektyvumas priklauso nuo išankstinio įsitvirtinimo, nestandartinių taktinių veiksmų taikymo, gebėjimo manevruoti ir efektyvaus netiesioginės ugnies ir žvalgybos suderinamumo.

2.3. Pagrindinė ginkluotė ir technika

Ukrainos ir Rusijos pajėgos naudojo panašias ginkluotės sistemas ir techniką.

Ukrainos kariai aktyviai naudojo prieštankinius ginklus: NLAW, „Javelin“ ir „Stugna-P“, šarvuotajai technikai naikinti ar skylėms pastatuose pramušti vykdant kontratakas. Trumpojo nuotolio poziciniams apšaudymams ir šturmo grupėms kauti Ukrainos pajėgos naudojo 60 mm ir 120 mm minosvaidžius, o tolimojo nuotolio apšaudymams – 155 mm haubicas M777 bei savaeigės haubicas M109 [31]. Taip pat ukrainiečiai, kovodami su rusais elektroninėje kovoje, naudojo sistemas „Kvertus“ ir „Bukovel-AD“, kurios galėjo apimti 7 km ruožą ir trikdyti dronų veiklą. Kovai su šarvuotąja technika buvo pasitelkti tankai T-64 ir T-72 [18], o kariai ir sužeistieji transportuoti M113 transporteriais bei civiliniais visureigiais.

Ukrainiečiai žvalgybai ir taikiniams aptikti naudojo dronus „Matrice M30T“, „Furia“ [21] ir FPV (angl. *First Person View*). Jais naikino priešų techniką ir judančias mažas grupes.

„Vagnerio grupės“ samdiniai ir Rusijos kariai daugiausia naudojo sovietinę ginkluotę, tokią kaip granatsvaidžiai RPG-7, skirti lengvajai šarvuotajai technikai naikinti. Paramai šturmo metu naudojo tankus T-72 ir T-80, o manevrui pasitelkė transporterius BTR-82 ir MT-LB. Taip pat Rusijos pajėgos mūsų metu naudojo salvinės ugnies sistemas BM-1 „Grad“ ir savaeigę artileriją 2S1 „Gvozdika“, kuriomis kartais atlikdavo net 50 000 šūvių per dieną [20]. Žvalgybos dronais „Mugun-5“ rusai stebėjo mūsų eigą ir mažų grupių judėjimą [29]. Siekdami išstumti ukrainiečius iš pozicijų, rusai naudojo ir uždraustus cheminius ginklus – chlorpikriną ir „Lewisite“ [16; 27].

Nepaisydamos rusų artilerijos ir cheminio ginklo naudojimo, Ukrainos pajėgos, sumaniai išnaudodamos savo ginkluotę, sugebėjo ilgą laiką išlaikyti pozicijas ir padaryti priešui didelės žalos.

2.4. Socialinis ir politinis poveikis

Kaip ir visas karas Ukrainoje, mūsų dėl Bachmuto sukėlė didelių socialinių problemų. 70 000 žmonių buvo priversti palikti Bachmutą, ir miestas buvo sulygintas su žeme. Ukrainiečiai sunkiai išgyveno artimųjų netektis, o atsitraukusieji – namų ilgesį ir neviltį [8]. Rusų karo nusikaltimai: ukrainiečių palaikų niekinimas, civilių ir belaisvių žudymas, seksualinė prievarta, paliko gilią žymę.

Vis dėlto Bachmuto mūsų tapo pasipriešinimo ir Ukrainos ryžto simboliu. Miesto gynyba parodė Vakarų šalims Ukrainos vidinę politinę vienybę ir pasiaukojimą prieš akivaizdžiai didesnę priešą. Be to, mūsų atskleidė Rusijos susiskaldymą ir paskatino 2023 m. birželio mėn. „Vagnerio grupės“ maištą [25].

Išvados

Išnagrinėjus Bachmuto gynybos eigą, galima daryti tokias išvadas:

1. Mūšiai urbanizuotoje vietovėje reikalauja didelių resursų ir atneša didžiulius nuostolius. Nesvarbu, koks karių parengimo lygis, jei priešas nepaiso savo gyvosios jėgos nuostolių ir turi netiesioginės ugnies persvarą, jis ilgainiui gali pasiekti pergalę. Rusijos netiesioginės ugnies pranašumas padarė didelės žalos Ukrainos pajėgoms, o kiekybinė persvara leido tęsti puolimą tol, kol buvo išnaudotas ukrainiečių gynybos potencialas.

2. Naujų technologijų ir taktikos taikymas yra itin svarbus norint įgyti pranašumą prieš didesnę priešą. Mažų padalinių taktika ir bepiločių orlaivių naudojimas miesto sąlygomis pagerina pajėgų lankstumą ir leidžia priimti sprendimus realiu laiku.

3. Gynyba mieste be numatomos koncentruotos kontratakos lemia lėtą ir skausmingą gynybos pozicijų praradimą. Bachmuto gynyba parodė, kad ir kokie būtų įtvirtinimai, resursai ir vietinės kontratakos, ilgainiui stacionarus mūšis išsekina. Siekiant išlaikyti teritoriją, privalu surengti koncentruotą kontrataką ir veikti visavertiškai, išnaudojant visus kovos veiksmų funkcijų elementus.

Rekomendacijos

Siekiant mokytis iš Ukrainos patirties, pateikiamos rekomendacijos, kurias būtų galima pritaikyti Lietuvos kariuomenėje:

1. Planuojant miesto gynybą, koncentruotis į miesto apylinkių gynybą ir kombinuotą inžinerinių kliūčių įrengimą. Ukrainos patirtis rodo, kad rusų pajėgos, įėjusios į urbanizuotą teritoriją, greitai įsitvirtina ir įsirengia pozicijas, tuomet lokaliomis kontratakomis labai sunku išstumti priešą iš teritorijos. Todėl reikia prieš neįsileisti į miestą ir planuoti kontratakas.

2. Organizuojant karinį rengimą, įtraukti gynybos ir puolimo treniruotes tamsiu paros metu ir nesant tiesioginio ryšio su draugiškais vienetais. Svarbu atkreipti dėmesį, kad rusų doktrina kei-

čiasi, jie taiko nestandartines taktikas (pvz., judėjimas mažomis grupėmis naktį), tačiau išlaiko ir standartines taktikas (pvz., ryšio trikdymas, kai nė viena pusė neturi galimybės susisiekti su aukštesne vadavieta). Tad manevrinio vieneto vadui itin aktualu žinoti savo tikslus, numatomus veiksmus, draugiškųjų pajėgų vietą, paramos ugnimi koordinavimo priemonės, kad, praradus ryšį, nebūtų pridaryta nuostolių draugiškosioms pajėgoms.

3. Numatyti priemonės, kuriomis būtų galima apsaugoti logistinius kelius ir tranšėjas. Kuopa, nusimačiusi logistinius kelius, neturi pasyvių priemonių transportui nuo FPV dronų apsaugoti, todėl tam galima panaudoti tinklus, kurie sulaiko FPV dronus ir neleidžia sunaikinti transporto priemonės, REB priemonės ant transporto priemonių ar alternatyvius kelius.

4. Naudoti aktyvią apsaugą nuo dronų ant transporto priemonių. Šiuo metu Lietuvos kariuomenė turi antidronines sistemas „SkyWiper“ ir „Dronbuster“, tačiau tai labai menka apsauga, ypač urbanizuotoje vietovėje. Tad rekomenduojama pasitelkti radijo elektroninės kovos priemonės: „Piranha AVD 360“, ETER, „Kvertus AD Counter“ ir kt., kurias galima dėti ant transporto priemonių ir kurių veikimo diapazonas yra platesnis.

Bibliografija

1. 3-ioji šturmo brigada. *Youtube*, 2023. Prieiga per internetą: <https://www.youtube.com/watch?v=CTsUJuWHJts>

2. Bailey, J., Stewart, T., & Cherevaty, S. Urban Combat Dynamics in Bakhmut: Lessons and Observations. *UK Defence Review*, 2023.

3. Bakhmut: Phosphorus or Not? Weapon Type Unconfirmed. *BBC*, 2023. Prieiga per internetą: <https://www.bbc.com>

4. Van Brugen, I. The ‘Underground Cities’ of the Soledar and Bakhmut Salt Mines. *Newsweek*, 2023. Prieiga per internetą: <https://www.newsweek.com/underground-cities-soledar-bakhmut-salt-mines-prigozhin-1772325>

5. Cherevaty, S. Press Statement, Ukrainian Armed Forces. 2023.

6. Daly, J. The Longest Battle of the 21st Century: Battle of Bakhmut. *United 24*, 2024. Prieiga per internetą: <https://united24media.com/war-in-ukraine/the-longest-battle-of-the-21st-century-battle-of-bakhmut-3432>

7. Graham-Harrison, E., Mazhulin, A. 'It Brings Back a Sense of Belonging': Bakhmut Was Destroyed by Russia – But the Town Lives on Through Its Newspaper. *The Guardian*, 2024. Prieiga per internetą: <https://www.theguardian.com/world/2024/dec/07/bakhmut-ukraine-was-destroyed-by-russia-but-the-town-lives-on-through-its-newspaper-vpered>

8. Russian Offensive Campaign Assessment, December 19. *The Institute for the Study of War*, 2022.

9. Battlefield Assessments: Bakhmut Sector Updates. *Institute for the Study of War*, 2023.

10. Institute for the Study of War (ISW). Prieiga per internetą: <https://www.understandingwar.org>. ISW press. 2023e.

11. Russian Offensive Campaign Assessment, October 1. *Institute for the Study of War*, 2022. Prieiga per internetą: <https://understandingwar.org/research/russia-ukraine/russian-offensive-campaign-assessment-october-1-2025/>

12. Russian Offensive Campaign Assessment – July–October 2022. *Institute Study of War*, 2022.

13. Russian Offensive Campaign Culminates Near Bakhmut. *Institute Study of War*, 2022.

14. Landale, J. Ukraine War: Why Bakhmut Matters for Russia and Ukraine. *BBC*, 2023. Prieiga per internetą: <https://www.bbc.com/news/world-europe-64877991>

15. Padalinių valdymo procedūros. Vilnius: Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademija, 2015.

16. Lytvynenko, J. Burning Skin, Teary Eyes: Ukraine's Troops Say Russia Is Using a Banned Toxic Gas. *The Wall Street Journal*, 2023. Prieiga per internetą: <https://www.wsj.com/world/ukraine-u-s-say-russia-is-deploying-banned-toxic-gas-in-battle-48b1b841>

17. Ministry of Defence of Ukraine Official Statements. 2023.

18. Mazhulin, A., Sabbagh, D. 'They're Starting to Die': Fears

Ukraine's Drone Supremacy May Soon be Over. *The Guardian*, 2023. Prieiga per internetą: <https://www.theguardian.com/world/2023/apr/10/in-war-there-are-no-emotions-ukraine-drone-squads-bakhmut>

19. Gutiérrez, P., Clarke, S., Voce, A. How Bakhmut Became a Pivot in the Ukraine War. *The Guardian*, 2023. Prieiga per internetą: <https://www.theguardian.com/world/ng-interactive/2023/aug/10/how-bakhmut-became-a-pivot-in-the-ukraine-war>

20. Powers, B. The Battle for Bakhmut: When Is a Battlefield Loss a Strategic Victory? *U.S. Army*, 2025. Prieiga per internetą: https://www.army.mil/article/284124/the_battle_for_bakhmut_when_is_a_battlefield_loss_a_strategic_victory

21. Bailey, R., Wolkov, N., Stepanenko, K., Clark, M. Russian Offensive Campaign Assessment, May 26, 2023. *Institute for the Study of War*, 2023.

22. Sachalko, B. Sleek Ukrainian Drone Provides Critical Data For Bakhmut Area Troops. *The Ukraine*, 2023.

23. Popescu, A. Shocking Testimonies of Ukrainian Military: If Hell Exists on Earth, Then It Is in Bakhmut. *Stiripesurse*, 2023. Prieiga per internetą: https://www.stiripesurse.ro/shocking-testimonies-of-ukrainian-military-if-hell-exists-on-earth-then-it-is-in-bakhmut_2885545.html

24. Segura, C. A Red Bull and a Smoke, Then Back to the Front Lines of Bakhmut. *El Pais*, 2023. Prieiga per internetą: <https://english.elpais.com/international/2023-01-17/a-red-bull-and-a-smoke-then-back-to-the-front-lines-of-bakhmut.html>

25. Shalvey, K. Russian Rebellion Timeline: How the Wagner Uprising Against Putin Unfolded and Where Prigozhin Is Now. *ABC News*, 2023. Prieiga per internetą: <https://abcnews.go.com/International/wagner-groups-rebellion-putin-unfolded/story?id=100373557>

26. Slisco, A. Blown-Up Bakhmut Bridges Suggest Ukraine May Pull Back. *Newsweek*, 2023. Prieiga per internetą: <https://www.newsweek.com/blown-bakhmut-bridges-suggest-ukraine-may-pull-back-isw-1785502>

27. Brown, S., Korshak, S. Russia Using Chemical Weapon During Bakhmut Artillery Bombardments, Ukrainian Official Claims. *The Kyiv Post*, 2023. Prieiga per internetą: <https://www.kyivpost.com/post/19108>

28. Preston, S. *Youtube*, 2023. Prieiga per internetą: <https://www.youtube.com/watch?v=nnrc52vmivY>

29. Wagner Group's Biber and Dolik to Remain in Bakhmut, Russia Sends Nuclear Weapons to Belarus. What Happened on the Front Line on May 25? *The Insider*, 2023.

30. Lister, T., Pleitgen, F., Butenk, V. Deadly and Disposable: Wagner's Brutal Tactics in Ukraine Revealed by Intelligence Report. *CNN*, 2023. Prieiga per internetą: <https://edition.cnn.com/2023/01/23/europe/russia-wagner-tactics-report-ukraine-intl>

31. Tizard, W., Kushnir, M. Ukrainian Gunners In Bakhmut Battle Rely On Weapons Older Than They Are. *The Ukraine*, 2023. Prieiga per internetą: <https://www.rferl.org/a/ukraine-artillery-soviet-russia-donetsk-rapira-t80-/32112670.html>

32. UK Ministry of Defence. *Twitter*, 2023. Prieiga per internetą: <https://twitter.com/DefenceHQ>

33. *Ukrinform*. 2023. Prieiga per internetą: https://www.ukrinform.net/rubric-ato/3665772-ukraine-retains-control-of-most-logistics-routes-around-bakhmutukintelligence.html?utm_source=chatgpt.com

34. Well Documentary. *Youtube*, 2023. Prieiga per internetą: <https://www.youtube.com/watch?v=haDrij8046s>

1 priedas

Interviu su 130-ojo bataliono mechanizuotosios pėstininkų kuopos vadu Borysu Cherku, kuris kovojo Bachmute nuo 2023 m. balandžio 22 d. iki gegužės 27 d.

1. Papasakokite trumpai apie save.

– 130-asis atskirasis teritorinės gynybos batalionas. Mums nebuvo duota laiko pasiruošti. 2023 m. balandžio 22 d. pirmosios bataliono kolonos atvyko į Časiv Jarą, ir jau naktį iš 22-osios į 23-iąją prasidėjo įžengimas į miestą. Aš buvau mechanizuotosios kuopos vadas. Žinojau tik padėtį savo bataliono veikimo zonoje ir pas kaimynus. Tuo metu miestas jau buvo beveik užimtas. Įsitvirtinome Jubileinajos ir Čaikovskio gatvių sankryžoje.

2. Su kokiais sunkumais susidūrėte Bachmute?

– Silpna žvalgyba, miestas neparuoštas gynybai; logistikos keliai neapsaugoti ir nuolat apšaudomi; gynybos zona buvo padalinta tarp brigadų gatvėmis, bet bendradarbiavimo tarp jų nebuvo; priešų tankas galėjo laisvai apšaudyti pastatus, o brigados tarpusavyje nereagavo; užduotys buvo pateikiamos primityviai – kuopa ar batalionas turėdavo užimti vieną ar kelis pastatus ir juos laikyti, dėl to batalionai veikė atskirai, mus nuolat priskirdavo vis kitoms brigadoms, nors frontas nesikeitė, tai dar labiau apsunkino vadovavimą ir bendradarbiavimą; buvo dažni draugiškosios ugnies (kai apšaudydavo savi) atvejai; tiek mūsų, tiek priešų elektroninės kovos priemonės (REB) slopino visus dronus; kai pastate būdavo daug karių, kildavo panika; puolė „Vagnerio grupė“ – jie veikė 5–8 žmonių grupėmis ir nuolat atakavo, net patirdami didelių nuostolių, jie dažnai pasiekdavo sėkmę, jei kas iš mūsų pasiduodavo panikai; pagrindinis tikslas buvo nepatekti į apsuptį tarp namų labirintų.

3. Kaip organizavote gynybą?

– Bataliono vadas ir aš (iš esmės buvau jo pavaduotojas) nusprendėme organizuoti frontą taip: mums įsakyta laikyti du pastatus Čaikovskio gatvėje, nuo sankryžos su Jubileinajos gatve. Šie pastatai tapo kovinės tvarkos centru, ten buvo šaulių kuopos (viena – pozicijose, kita – atsargoje Časiv Jare, jos periodiškai keitėsi). Šios kuopos galėjo kovoti būriais.

4. Kokie buvo Jūsų kuopos veiksmai?

– Buvo geriausiai apmokyta ir pasiruošusi veikti mažomis grupėmis (pusė skyriaus po 4 karius – poromis). Man buvo pavesta saugoti:

- flangus, pozicijas fronto sandūrose (perėjimus tarp pastatų),
- poziciją Levanievskio gatvėje (bataliono gynybos rajono užnugaryje),

- sukurti poziciją miesto pakraštyje, kad galėtume kontroliuoti įvažiavimą ir išvažiavimą iš miesto mūsų atsakomybės zonoje – ši pozicija pavadinta „Agurku“.

5. Kokią pagrindinę ginkluotę naudojote gynybos metu?

– Gynybos pozicijose turėdavome:

- AGS-17 (automatinį granatsvaidį),
- 60 mm minosvaidį,
- PKM (kulkosvaidį),
- BPLA (drono) ekipažą.

Ši „kuopos baterija“ kontroliavo pagrindinius priešo judėjimo maršrutus. Taip pat buvo snaiperis (kovoja nuo 2014 m.), kurio užduotis buvo stebėti, kad nebūtų prieš snaiperių. Jis ir pats „medžiodavo“ – vieną dieną nušovė 6 priešus.

6. Kaip vyko atsitraukimas iš Bachmuto?

Mano kuopos nekeitė, ji išbuvo mieste visą laiką. Kai kaimynai pradėjo trauktis, mus ėmė supti, pozicija Levanievskio gatvėje atsidūrė fronte. Buvome pusiau apsupti. Gavę įsakymą, pradėjome palaipsniui išvesti šaulių kuopas. Mano mechanizuotoji kuopa dengė flangus, smogė priešui ir neleido mūsų apsupti. Taip pavyko organizuotai išvesti visus padalinius. Paskutinė grupė iš „Agurko“ pozicijos išsinešė visą įrangą (AGS, minosvaidį, „Starlink“ ir kt.) ir pėsčiomis išėjo į Časiv Jarą – be nuostolių.